

Postanowienie z dnia 25 lutego 1998 r.

II UKN 594/97

Jeżeli prawomocny wyrok nie został uzasadniony, a jego sentencja w części określającej przedmiot orzeczenia nie jest adekwatna do przedmiotu żądania, co stanowi podstawę zarzutu naruszenia powagi rzeczy osądzonej, to sąd może - po wyczerpaniu innych środków dowodowych - zobowiązać stronę zgłaszającą ten zarzut, aby w trybie art. 352 KPC wystąpiła z wnioskiem o wykładnię wyroku.

Przewodniczący SSN: Barbara Wagner, Sędziowie SN: Andrzej Kijowski (sprawozdawca), Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 lutego 1998 r. sprawy z powództwa Zofii W. przeciwko Ministerstwu Obrony Narodowej w W. o wypłatę wojskowych świadczeń emerytalnych, na skutek kasacji wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 8 lipca 1997 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

u c h y l i ć zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Powódka Zofia W. w pozwie z dnia 29 sierpnia 1995 r. wniesionym do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim domagała się zasądzenia od pozwanego Ministerstwa Obrony Narodowej w W. kwoty 77.145 zł tytułem nie wypłaconych jej zmarłemu mężowi, kpt. dypl. Karolowi W., świadczeń emerytalnych w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1960 r. Sąd Rejonowy postanowieniem z

dnia 28 września 1995 r. stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie. Jednakże i ten Sąd uznał się niewłaściwym do rozpoznania przedmiotowej sprawy, wobec czego postanowieniem z dnia 17 kwietnia 1996 r. przekazał ją na mocy art. 200 KPC do rozpatrzenia przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, gdyż roszczenie powódki zostało skierowane przeciwko Ministerstwu Obrony Narodowej.

Na to ostatnie postanowienie powódka wniosła zażalenie i zarzucając naruszenie przepisów art. 200 § 2 w związku z art. 200 § 1, art. 29, art. 68 w związku z art. 67 § 2, art. 70 § 1 i 2, art. 327 § 1 w związku z art. 361 oraz art. 394 § 1 pkt 1 KPC wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu w Kielcach „celem kontynuacji postępowania”. Powódka twierdziła w szczególności, że Sąd Wojewódzki w Kielcach jest związany postanowieniem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim, Sąd Wojewódzki mógłby bowiem zgodnie z art. 200 § 2 w związku z § 1 tego przepisu stwierdzić swoją niewłaściwość tylko w okolicznościach uzasadniających przekazanie sprawy sądowi wyższego rzędu, gdy tymczasem Sąd Wojewódzki w Warszawie jest sądem równorzędnym.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie postanowieniem z dnia 8 lipca 1997 r. [...] uchylił zaskarżone postanowienie i odrzucił pozew. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny wskazał, że z akt Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie [...] wynika, iż z pozwem przeciwko Ministerstwu Obrony Narodowej o kwotę 1.875.062.000 zł tytułem świadczeń emerytalnych nie wypłaconych mężowi w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 grudnia 1960 r., występowała powódka już w 1993 r., a jej żądanie zostało oddalone prawomocnym wyrokiem tegoż Sądu z dnia 26 października 1993 r. Rozpoznawanie przez sąd sprawy prawomocnie rozstrzygniętej jest zaś niedopuszczalne z mocy art. 199 § 1 pkt 2 w związku z art. 366 KPC. Pozew podlegał zatem odrzuceniu, wobec czego bezpodstawne było przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie.

Sąd Apelacyjny zauważył też, że po przekazaniu sprawy przez Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim do rozpoznania przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach powódka w piśmie procesowym z dnia 9 września 1996 r. wyraźnie stwierdziła, iż jej pozew nie jest odwołaniem od decyzji

organu rentowego i z tego względu kwestionowała bierną legitymację procesową Wojskowego Biura Emerytalnego w K. Nie ulega zatem wątpliwości, że w niniejszej sprawie chodzi - zdaniem Sądu Apelacyjnego - o to samo roszczenie, skierowane przeciw tej samej stronie, a więc o przypadek rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 KPC.

Kasację od powyższego postanowienia wniósł pełnomocnik powódki i zarzucając naruszenie art. 366 KPC przez jego błędne zastosowanie domagał się uchylecia zaskarżonego orzeczenia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Kielcach i przekazania sprawy temuż Sądowi do merytorycznego rozstrzygnięcia, jak też zasądzenia powódce kosztów procesu za wszystkie instancje. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono, że wyrok Sądu Wojewódzkiego w Warszawie wydany w dniu 26 października 1993 r. [...] dotyczył sprawy wysokości należnej powódce wojskowej renty rodzinnej. Natomiast pozew wniesiony przez nią w 1995 r. odnosi się do odszkodowania za nie wypłaconą mężowi emeryturę. Porównanie przedmiotu wyrokowania w 1993 r. i pozwu z 1995 r. wyklucza powagę rzeczy osądzonej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna o tyle, o ile postępowanie prowadzone w niniejszej sprawie, tj. w zapoczątkowanej pozwem z dnia 29 sierpnia 1995 r. sprawie przeciwko Ministerstwu Obrony Narodowej o „odszkodowanie z tytułu niewykonania umowy o ubezpieczeniu społecznym oficera zawodowego WP kpt. dypl. Karola W. na podstawie decyzji emerytalnej Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 16 sierpnia 1939 r., Nr 5620/I-4/729”, nie usunęło wątpliwości, czy sprawa między tymi samymi stronami i w odniesieniu do tego samego przedmiotu żądania została już wcześniej prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 26 października 1993 r. [...] Wprawdzie wszczynające tę sprawę pismo procesowe z dnia 23 kwietnia 1993 r. (datowane w Biurze Podawczym Warszawskiego Sądu Wojewódzkiego w dniu 28 kwietnia 1993 r.) jest też nazywane „pозwem” (a nie „odwołaniem”) i odnosi się również do „należnych mężowi powódki, a nie wypłaconych mu świadczeń emerytalnych” (poczynając jedynie od wcześniejszej daty 1 września 1939 r. i domagając się zasądzenia od Ministerstwa Obrony Narodowej odpowiednio wyższej kwoty, tj. 1.875.062.000 zł), co

prima facie uzasadniałoby zarzut naruszenia powagi rzeczy osądzonej (art. 366 KPC), ale jest równocześnie poza sporem, że przedmiot wyroku z dnia 26 października 1993 r. został w jego sentencji określony jako sprawa o „wysokość renty rodzinnej wojskowej”.

Przedmiot żądania wskazany w pozwie z dnia 23 kwietnia 1993 r. jest więc wyraźnie różny od sformułowania przedmiotu wyrokowania w dniu 26 października 1993 r., przy czym brak uzasadnienia tego wyroku nie pozwala jednoznacznie ustalić, co naprawdę było przedmiotem rozstrzygnięcia. Istniejące wątpliwości pogłębia też pozostała treść sentencji wspomnianego wyroku, a zwłaszcza oznaczenie strony pozwanej oraz jej decyzji, od której miała się „odwoływać” Zofia W. (jej nazwisko wpisano początkowo jako „W.-K.”), choć po sprostowaniu tej części wyroku postanowieniem z 29 listopada 1994 r. w późniejszych odpisach wyroku błędnie podaje się sygnaturę sprawy [...]. Strony nie składały też żadnych oświadczeń do protokołu rozprawy, gdyż na jedynej rozprawie w dniu 26 października 1993 r. były nieobecne.

O przedmiocie wyrokowania w powyższej sprawie można więc wnioskować jedynie z treści pism procesowych stron, zwłaszcza zaś z odpowiedzi na pozew, a także późniejszych pism Departamentu Prawnego Ministerstwa Obrony Narodowej. Korespondencja tego Departamentu wskazuje w szczególności na fakt, że między powódką i Ministerstwem Obrony Narodowej lub Wojskowym Biurem Emerytalnym toczyły się jeszcze przynajmniej dwie inne sprawy. Pierwsza z nich to sprawa z odwołania powódki (a właściwie wnioskodawczyni) od decyzji Szefa Wojskowego Biura Emerytalnego w Kielcach o przyznaniu wnioskodawczyni wojskowej renty rodzinnej od dnia 1 sierpnia 1992 r. Odwołanie wnioskodawczyni, domagającej się rewaloryzacji tego świadczenia, zostało prawdopodobnie oddalone przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 28 kwietnia 1994 r. [...] Druga sprawa dotyczyła zaś wniosku o zasądzenie odsetek od przyznanej Zofii W. wojskowej renty rodzinnej i miała się - z bliżej nie określonym rezultatem - toczyć przed Sądem Wojewódzkim-Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach [...].

Bez zapoznania się z aktami powyższych spraw, a także z aktami rentowymi skarżącej, trudno sobie wyobrazić stanowcze rozstrzygnięcie istoty przedmiotowego sporu. Gdyby jednak wspomniany materiał dowodowy nie wystarczył do poczynienia ustaleń warunkujących takie rozstrzygnięcie, to Sąd Apelacyjny mógłby rozważyć celowość zobowiązania strony pozwanej, aby w trybie art. 352 KPC zwróciła się do

Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z wnioskiem o wyjaśnienie wątpliwości co do treści sentencji wyroku z dnia 26 października 1993 r.

Z wyżej wskazanych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹³ § 1 KPC orzekł, jak w sentencji.

=====